

Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi / Journal of Ottoman Legacy Studies

ISSN 2148-5704

www.osmanlimirasi.net

osmanlimirasi@gmail.com

Cilt 8, Sayı 22, Kasım 2021 / Volume 8, Issue 22, November 2021

OTLUKBELİ SAVAŞI VE CASUS SEMENSA *Otlukbeli Battle and Samansa The Spy*

Makale Türü/ Article Types : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliř Tarihi/ Received Date : 09.07.2021
Kabul Tarihi/ Accepted Date : 02.12.2021
Sayfa/ Pages : 539-548
DOI Numarası/ DOI Number : <http://dx.doi.org/10.17822/omad.2021.201>

Refet Yalçın BALATA

(Dr. Öğr. Üyesi), Ardahan Üniversitesi, Ardahan / Türkiye, e-mail:
refet.yalcin.balata@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9451-4058>

Atıf/Citation

Balata, Refet Yalçın, "Otlukbeli Savaşı ve Casus Semensa", *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 8/22, 2021, s. 539-548.

Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi (OMAD), Cilt 8, Sayı 22, Kasım 2021.

Journal of Ottoman Legacy Studies (JOLS), Volume 8, Issue 22, November 2021.

ISSN: 2148-5704

OTLUKBELİ SAVAŞI VE CASUS SEMENSA

Otlukbeli Battle and Samansa The Spy

Refet Yalçın BALATA

Öz: Devletler arası üstünlük ve egemenlik çabası birçok savaşın çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, geliştirilen silahlarla düşman gördüklerini yok etmeye çalışmak esastır. Ancak savaşlarda silahlar her zaman yeterli olmamıştır. Karşı tarafın ne gibi hazırlıklar yaptığı, silah ve askerî gücünün ne olduğu hakkında bilgi sahibi olmak gerekir. Bunlar bilindiği takdirde karşı tarafın ne yapacağı bilinip ona göre önlem alınır. Dolayısıyla yapılacak hamlelerle üstün gelme şansına kavuşulur. Gizli tutulan bu tür bilgilerin izin alınmadan elde edilmesi de doğal olarak çok güçlü. Casuslar arasında kadınların önemi de inkâr edilemez. Erkeklerin onlara olan zaafî işlerini yapmalarında önemli avantajlar sağlamıştır. Bunlar arasında modern zamanlar için Mata Hari, Krystina Skarberk, Marthe Richard ve Elizabeth Bentley'yi sayabiliriz. Bu arada ünlü ilk Türk kadın casusu Emine Adalet'i anmadan geçmek olmaz. Kendisi Türkiye'nin II. Dünya Savaşı'nın dışında kalması için çok değerli bilgileri sağlayan, Türk Milli İstihbaratının, Mata Hari'si idi. Biz bunlar için Arap dilinde "araştırdı, sordu" anlamına gelen "cesse" (جسس) fiilinden türemiş "casus" sözcüğünü kullanırız. Casuslar savaşların kazanılmasında önemli roller üstlenmişlerdir. Çift taraflı casusluk yapanlar da olmuştur. Konumuz olan Semensa da çift taraflı casusluk yapanlar arasındadır. Şartların çok daha zor olduğu eski dönemlerde bu işe kalkışanların pek de istekli oldukları görülmemektedir. Örneğin makalemizde ele aldığımız casus Semensa'nın yaşadığı dönem XV. yüzyıldır. Hükümdarının kendisini casuslukla görevlendirdiği birinin buna karşı çıkması söz konusu değildir. Semensa, Fatih Sultan Mehmed ile Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan arasındaki Otlukbeli Savaşı sürecinde Uzun Hasan tarafından casusluk yapmak zorunda bırakılmış biridir. Semensa adına gelince, Farsçada "yasemin gibi, yasemine benzer" anlamı çıkmaktadır. Bir başka anlamı da "âdil, dürüst" demektir. Kendisi Türkçe konuşmaktadır ve Fars olduğuna dair bir bilgi de yoktur. Zaten onunla ilgili bilgiye Hünkârname dışında bir yerde tesadüf edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Fatih, *Hünkârname*, Maali, Mihaloğlu Ali Bey, Ordugâh, Uzun Hasan

Abstract: The effort to dominate other countries has led to many wars. They developed various weapons and tried to destroy what they saw as enemies. However, weapons were not always enough in wars. It was necessary to know what kind of preparations the other party made, what their weapons and military power were. If these are known, you will know what to do and take measures accordingly, so you will have the chance to prevail in your moves. Obtaining such confidential information without permission would naturally be very difficult. The importance of women among spies cannot be denied either. Men's weakness towards them has given significant advantages in doing their job. These include Mata Hari, Krystina Skarberk, Marthe Richard, and Elizabeth Bentley. By the way, it would not be fair not to mention the name Emine Adalet, the very famous first Turkish woman spy. Turkish Mata Hari. The female spy of the Turkish National Intelligence, who provided Turkish Government invaluable information to stay out of World War II. We use the word JASUS for spy which comes from the Arabic verb JASSA (جسس), which means researched, asked. Spies played an important role in winning wars. Semensa, which is our subject, is among those who spied on both sides. However, in the old times when the conditions were much more difficult, it is not seen that those who attempted this work were very willing. For example, the period of the spy Semensa we discussed in our article is XVth century. It was out of the question that someone whose ruler had commissioned him to be a spy would oppose it. Semensa was forced to spy by Uzun Hasan during the Otlukbeli war between Mehmed the Conqueror and Uzun Hasan, the ruler of Akkoyunlu. As for the name Semensa, in Persian it means similar to jasmine. Another meaning for Semensa is judicious, honest. He speaks Turkish and there is no information that he is Persian. I haven't found any information about him anywhere except the Hunkarnama which was my doctoral study.

Key Words: Fatih, Hunkarnama, Maali, Mihaloglu Ali Bey, Quarters, Uzun Hasan

Giriş

İnsanlar tarih boyunca birbirlerine üstün gelme çabası içinde olmuşlardır. Bu çaba devletler arası münasebete taşınınca savaşların çıkması kaçınılmaz hâle gelmiştir. Taraflar üstün gelebilmek için de her yolu mübah görmüşler, her türlü imkândan yararlanma yoluna gitmişlerdir. Çeşitli silahlar geliştirmişler, bunlarla düşman gördüklerini yok etmeye çalışmışlardır. Ancak savaşlarda silahlar her zaman yeterli olmamıştır. Karşı tarafın ne gibi hazırlıklar yaptığı, silah ve askerî gücünün ne olduğu hakkında bilgi sahibi olmak gerekli görülmüştür. Peki, bunları nasıl sağlayacaklardı? Devletlere bu bilgileri temin edecek birilerinin olması lazımdı. Günümüzde bu bilgilere gelişmiş elektronik aygıtlarla ulaşılmaya çalışılmaktadır. Tabii bunları kullanacak ve onları gerekli yerlere yerleştirecek kişilerin de yetiştirilmesi elzemdir. Söz konusu kişileri yetiştirmek için özel okullar açılmış ve elemanlar sağlanmıştır. Bunları isimlendirmek için Arapçada “araştırmak, sormak” anlamına gelen, “cesse” fiilinden türemiş “casus” adını kullanıyoruz. Kimileri isteyerek kendisine maddî çıkar sağlamak kimileri de ülkesi uğruna bu işlere atılırlar. Casusların birçoğunun öldürüldüğü de tarihî bir vakıadır. Teknolojinin gelişmiş olduğu günümüzde bile her an ölümle buruna kalınan bir iş olan casusluk eski dönemlerde çok daha zor şartlar altında yapıyordu. Makalemizde ele aldığımız Semensa adlı casus da bunlardan birisidir.

1. Hünkârname'nin Tavsifi

Topkapı Sarayı Hazine Kütüphanesi No. 1417'de kayıtlı olan ve başka bir nüshası bulunmayan *Hünkârname* toplam 103 varaktır. Dış ebadı 28x18, iç ebadı 17,5x10,5 cm'dir. Kâğıdı aharlı olan eserin her sahifesinde tâlikle yazılmış 103 mm uzunluğunda ve iki sütun hâlinde 15 satır vardır. Miklepli cilt ve düz şemseli siyah deridendir. Hicri IX. (Miladi XV.) yüzyılda istinsah edilmiştir. Unvan sahifesinde Fatih Sultan Mehmed'in kütüphanesi için yazılmış olduğuna dair iki müzehhep zahriye ve bir serlevha vardır. Cetveller yaldız ve mavi çizgi ile bölünmüş ve çerçeve içinde ikişer sıra hâlinindedir. S. 1/b'de Fatih Sultan Mehmed'in unvan ve elkabını içeren gayet güzel ve müzehhep bir şemse mevcuttur.

2. Yazarın Hayatı

Casus Semensa'ya dair bilgilerin yer aldığı *Hünkârname*'nin yazarı olan Ma'âlî'ye dair bilgiler şimdilik sadece *Hünkârname* adlı eserine dayanmaktadır. Aslen Tuslu olan yazarın asıl adı Mir Ali b. Muzaffer olup eserin pek çok yerinde belirttiği gibi mahlası Ma'âlî'dir (معالی). En küçükleri kendisi olmak üzere üç kardeşirler. Ağabeyleri Seyyid Ahmed ve Emir Mahmud'dur. Eserinden çıkarttığımız bilgilere ve çeşitli yerler hakkında söylediklerine bakılırsa Ma'âlî'nin çok seyahat etmiş bir kişi olduğu anlaşılmaktadır. Gezip gördüğü yerler hakkında çeşitli bilgiler vermesine rağmen seyahatlerinin tarihlerini ne yazık ki belirtmemiştir. Bunları ancak o sıralarda sözünü ettiği hükümdarların saltanat yıllarından yararlanarak tespit edebilmekteyiz. Ma'âlî Konya'dan ayrıldıktan sonra Osmanlı hükümdarı Fatih Sultan Mehmed'in yanına gider. Hayatını ona hizmet için adar. Padişah'ın lütuf ve ihsanına mazhar olmak için de bu eseri telif eder. Bunu da iki beyitle belirtir.¹

هر کس از خان شهنشاه جهان خنکار خان
مرتفع دارند و هستند شاد و خرم در امان
وقت آن آمد که از لطف سلطان شهریار
در میان داعیان باشد معالی آشکار

(Herkes cihan şahı hünkâr han sayesinde güven içinde yükselip mutlu oldu. Şimdi Ma'âlî için de Padişah'ın lütfuyla, ona dua edenler arasına katılmak zamanı geldi).

¹ Seyyid Mir Ali b. Muzaffer (mahlas: Ma'âlî), *Hünkârname*, Topkapı Sarayı Hazine Kütüphanesi No. 1417, 238, b. 20, 21.

3. Hünkârname'nin Mahiyeti

Ma'âlî bu eserini meydana getirirken *Şehnâme* vezni olan mütekaribi seçmiştir. Zaman zaman eserin bölümleri arasında değişik vezinli kasidelere yer vermesine rağmen monotonluktan kurtulamamıştır.

Eserini kendisinin belirttiği gibi Tokat'ın Uzun Hasan tarafından yakılıp yıkıldığı tarih olan 877 (1472-1473) yılında yazmaya başlamıştır. Ancak eserin tamamlandığı tarihler birbirini tutmamaktadır. Son sahifedeki bir beyitte düşürülen 877 tarihi sahife 218, b.15'teki 878 tarihi ile çelişkilidir. Bundan sonraki sahifelerde Mahmud Paşa'nın idamından söz eder. Bunun tarihini de 879 olarak belirtir. Bu bilgiler ışığında eserin bu tarihten sonra tamamlanmış olması gerekmektedir. Buna karşılık sahife 2'de Fatih'in mührünü içeren şemsenin karşısında aynı şekilde çizilmiş ve tezhip edilmiş eserin adı ve takdimi ile birlikte verilen tarih olan 879 tarihi asıl metin için en gerçek tarih olarak ele alınmalıdır.

Ma'âlî *Hünkârname*'de Osmanlı tarihi içinde hakkında en fazla araştırma yapılmış olan ünlü Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmed devri (1451-1481) olaylarına geniş yer vermiştir.

4. Hünkârname'nin Tarihî Değeri

Hünkârname bir ölçüde destansı nitelikte yazılmış bir tarih kitabıdır. Bu da değerlendirmede ayrı ve önemli bir özelliktir. Eserin tarihi açıdan değeri oldukça ilginçtir. Olaylar anlatılırken tarih belirtilmemekte, kronolojik bir sıra izlenmemekte ve tüm olaylar kaydedilmemektedir. Yazarın önemli bulduğu olaylar yine kendisinin uygun gördüğü sıra içerisinde ortaya konmaktadır. Bazen ayrıntılara yer vermekte, olaylar ve rakamlar abartılı bir biçimde sunulmaktadır. O devirlerde genelde olduğu gibi, güçlünün ve muvaffak olmuşun yanında yer alarak onu övmek Ma'âlî'de de göze çarpan bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazar eserinde sade bir üslup yerine bol tasvire yer veren tantanalı sözcükler kullanmıştır. Dolayısıyla anlattığı şeyleri dikkatle değerlendirmek, olaylar ve rakamları verildiği gibi kabul etmemek gerekir. Ancak çok önemli bir nokta vardır ki o da Ma'âlî'nin sözünü ettiği yerlerin çoğunu gezmiş bir kişi olarak Timurlular, Akkoyunlular ve Karakoyunlular tarihini hikâye eden en eski Osmanlı tarihçilerinden biri olmasıdır.

Hünkârname genelde bir Osmanlı tarihi olmasına rağmen Ma'âlî, iyi bir giriş yapmadan ve Osmanlı tarihini en başından almadan sadece II. Mehmed devrine kadar olan süredeki I. Murad dönemi olaylarına kısaca değindikten sonra Osmanlı tarihinde çok önemli bir yere sahip olan II. Mehmed ve devrinin en önemli hadisesi kabul edilen İstanbul'un fethini efsanevi bir şekilde ve kısaca hikâye etmiştir. Sinop ve havalisi (İsfendiyar), Trabzon, Eflâk, Midilli, Sırbistan (Las) ve Bosna seferlerini de çok kısa anlatmıştır. Bu konulardan söz ederken birdenbire, kendisinden övgü ile söz ettiği, Mahmud Paşa'yı karşımıza çıkarır. Bu kişiden övgü ile söz etmesine rağmen, Fatih'in hoşuna gitmeyeceğini bildiği için olsa gerek, eserinde bu kişinin Şehzade Mustafa ile aralarındaki düşmanlığın nedeninden söz etmez. Ma'âlî bundan sonra Fatih Sultan Mehmed ile Uzun Hasan arasındaki olaylara geçer ve bu konuya oldukça önemli bir yer ayırır. Sultan Mehmed Han'ın Batı ile olan ilişkilerine çok kısa olarak değinir.

Eserde olaylar tarihleri belirtilmeden ve Ma'âlî'nin abartılı anlatımı ile zikredilmektedir. Metinde sadece birkaç yerde tarih kaydına rastlanmaktadır. Eserin yazıldığı tarih kayıtları² ve Mahmud Paşa'nın idam tarihi mevcuttur.³

Kişisel çabaları ile kahramanlık gösterenleri öven müellif, olaylara tarafsız bir anlatımcı şeklinde yaklaşmamaktadır. Bunun yanı sıra olaylardan çok kişilere önem vermektedir. Örneğin eserin bir yerinde Şahruh'a ait övgüler,⁴ başka bir yerinde de Şahruh'un oğlu Baysungur'un

² Ma'âlî, *Hünkârname*, 2, b. 6; 218, b. 16; 239, b. 6, 7.

³ Ma'âlî, *Hünkârname*, 230, b. 12.

⁴ Ma'âlî, *Hünkârname*, 101, b. 17-102, b. 15.

ölümü dolayısıyla yazdığı mısralar⁵ bulunmaktadır.

Daha önce de ifade edildiği gibi, anlatılan olaylar kronolojik bir sıra izlememektedir. Ayrıca tarihî hadiseleri anlatırken birden kendisi ile ilgili olaylara geçer. Yaptığı seyahatlerden, gezip gördüğü yer ve kişilerden söz eder, sonra yeniden daha önce sözünü ettiği olaylara dönerek onları anlatmaya başlar. Eserde olaylar anlatılırken şairane tasvirler ağırlıktadır.

Ma'âlî, Osmanlı tarihini yazarken iyi bir giriş yapmamıştır. Oysa çağdaşı olan Halilü'l-Konevi, Fatih Sultan Mehmed'in emri üzerine yazmış olduğu *Tarih-i Âl-i Osman*'da çok kısa olarak Selçuklu tarihinden de söz ettikten sonra Osmanlı tarihini en başından ele almıştır.

Ma'âlî eserinde olayları tarih vermeden belirtmekte ve bu da yazmanın değerini düşürmektedir. Buna karşın eserde, ilgisi olan pek çok kişinin de adlarını vermektedir. Ma'âlî telifatında kırk tane padişahı doksan hikâye ile söz ettiğini belirtmektedir.⁶ Kişilerden ve olaylardan bahsederken ilk anda gereksiz ayrıntı olarak değerlendirilecek birtakım şeyler de göze çarpmaktadır. Ancak şunu unutmamak gerekir ki bunların bir kısmı daha sonra başka olayların açığa çıkmasına, bazı yargıların değişmesine zemin oluşturabilir. Ma'âlî'nin eseri bu bakımdan ayrı bir önem taşımaktadır. Örneğin Zeki Velidi Togan "Büyük Türk Hükümdarı Şahruh" adlı makalesinde⁷ bu eserden geniş ölçüde yararlanmıştı. Diğer tarih kitaplarında yer alan olayları da teyit etmesi bakımından yine öneme sahiptir. Müellifin eserini telif ederken kullandığı bu değişik üslup ile kimseyi kendisine örnek almadığı ortaya çıkmaktadır.

5. Osmanlı-Akkoyunlu Mücadeleleri

On iki yaşında tahta çıkan Sultan Mehmed aynı zamanda büyük bir iç buhranla karşı karşıya kaldı. Zira Sultan Mehmed duruma hâkim olamıyordu. II. Murad'ın devlet işlerini eline teslim ettiği Çandarlı Halil Paşa'ya karşı olanlar Sultan Mehmed'in etrafında toplanarak iktidarı onun adına Halil Paşa'dan almaya çalışıyorlardı. Çandarlı ve yandaşları bu durum karşısında II. Murad'ı tekrar iş başına getirmekten başka çare düşünemiyorlardı. Varna Savaşı'ndan sonraki iki yıl içerisinde II. Murad ve II. Mehmed yandaşları arasındaki çekişme önemli bir iktidar buhranına neden oldu. Devletin daha fazla zarar görmemesi için II. Murad tahta çıktı ve II. Mehmed Manisa'ya gönderildi. II. Murad'ın 1451 yılında ölümüyle II. Mehmed yeniden tahta çıktı. Bu arada daha olgunlaşmış ve çalkantılar son bulmuştu. İstanbul'u ele geçirdikten sonra kendisini sınırsız ve mutlak bir güce sahip bir dünya imparatoru olarak görmeye başladı. Daha öncesinde olduğu gibi fetihten sonra da kendisine engeller çıkartmaya çalışan Çandarlı Halil Paşa'yı idam ettirdi.⁸

İstanbul'un fethi sırasında Osmanlı Devleti'nin doğu ve güneydoğusunda Diyarbakır ve çevresini elinde tutan Akkoyunlu Devleti bulunmaktaydı. Fatih sahip olduğu kudret sayesinde devletin her türlü kaynaklarını, bütün askerî güç ve yetkilerini veziriazamı Mahmud Paşa'ya verdi. Onu aynı zamanda Rumeli beylerbeyi yaptı. Böylece devletin en büyük askerî gücü onun emri altında toplandı.

Orta Anadolu'ya hâkim olmak ve buranın doğal sınırları olan Toroslar'a erişmek Osmanlı Devleti için siyasal ve ekonomik açıdan önemliydi. Bu alanda hâkimiyet kurma girişimleri Doğu ve Güneydoğu Anadolu, İran ve Azerbaycan'da egemen olan Akkoyunlu Devleti ile Osmanlı Devleti arasında çıkan büyük mücadelelerin nedeni olmuştur.

Uzun Hasan 1471 yılına kadar İran ve Azerbaycan'a egemen olarak Asya'da güçlü bir hükümdar hâline gelmişti. Anadolu'daki beylikleri de kendisine bağlı olarak görüyordu.

⁵ Ma'âlî, *Hünkârname*, 114, b. 15-115, b. 8.

⁶ Ma'âlî, *Hünkârname*, 89, b.20.

⁷ Zeki Velidi Togan, "Büyük Türk Hükümdarı Şahruh", *Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Dergisi* III (1949): 520-538.

⁸ Halil İnalçık, *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2021), 105-110.

Fatih'in hamleleri onun için tehdit oluşturmaya başlamıştı.⁹ Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan Karakoyunlu Devleti'ni tasfiye ettikten sonra güçlenmiş ve bunu Doğu Anadolu, Azerbaycan, İran ve Kuzey Irak'a yaymıştır.¹⁰ Bu güç, başında Fatih Sultan Mehmed'in bulunduğu ve genişleme azmi içinde bulunan Osmanlı Devleti'nin önünde büyük bir engel oluşturmaktaydı. Bunun için zikredilen tehlikenin bertaraf edilmesi gerekiyordu.

Uzun Hasan bu arada Doğu ve Batı'yı Fatih'e karşı birleştirme amacıyla Venediklilerle iş birliği yaptı.¹¹ Bir süre sonra da Uzun Hasan Osmanlılara saldırmaya kara verdi. İsfendiyaroğlu Kızıl Ahmed ile Karamanoğulları ve 30.000 kişilik Akkoyunlu ordusu Orta Anadolu'ya girdiler. Tokat'a baskın yaparak şehri yakıp yıktılar. Bu olay üzerine Fatih, sadrazamlığa Rum Mehmed Paşa'nın yerine, Mahmud Paşa'yı getirdi. Akşehir'e kadar ilerlemiş olan düşman kuvvetleri meydana gelen çarpışmada büyük bir yenilgiye uğratıldı. Bundan sonra Fatih Sultan Mehmed kışı İstanbul'da savaş hazırlıkları yaparak geçirdi. Mısır sultanı ile de bir ittifak yaptı. Uzun Hasan da geleceği açısından çok önemli olan bu büyük savaş için askerî ve siyasi hazırlıklara girişti.

Fatih kesin bir zafer elde etmek için bir meydan savaşı yapmayı düşünmekteydi. Uzun Hasan ise tam aksine baskınlarla Osmanlı ordusunu yıpratıp parçalayarak yenmeyi planlıyordu. Fırat Nehri'nin öteki yakasına geçen Rumeli kuvvetleri Uzun Hasan'ın baskınına uğradı. Bunun sonucunda orduda meydana gelen bozgun ruhunu ortadan kaldırmakta Fatih çok zorlandı fakat güç de olsa bunu başardı.

1473 yılında Tercan (Erzincan) yakınlarındaki Otlukbeli'nde Osmanlı hükümdarı Fatih Sultan Mehmed ile Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan arasında Anadolu'daki güç mücadelesi nedeniyle meydana gelen bu savaşta Osmanlılar kesin bir galibiyet elde etti. Akkoyunlu Devleti ise dağılıp tarih sahnesinden silindi. Bu galibiyette Davud ve Mahmud Paşaların çabaları belirleyici olmuştur. Uzun Hasan'ın oğlu Zeynel'in öldürülmesi de bu zaferde etkili olmuştur.

6. Casus Semensa'nın Çalışmaları

Akkoyunlu hükümdarı Hasan Bey'in, Osmanlı öncü kuvvetleri komutanı Ali Bey'i (Mihaloğlu) öldürmeleri için gönderdiği adamları yakalanmış ve zincire vurulmuştu. Bundan sonra Hasan Bey, Fatih'in neler yaptığı hakkında kendisine bilgi toplaması için Semensa (سمنسا) adındaki adamını Fatih'in karargâhına gönderdi. Bu kişi ile ilgili bilgilere, daha önce de belirtildiği üzere, Ma'âli mahlaslı Seyyid Mir Ali b. Muzaffer tarafından kaleme alınmış olan Hünkârname¹² adlı eser dışında başka bir yerde rastlamadık. Eserde s. 17/a ila 25/a arasında bu bilgiler yer almaktadır.

Semensa, Hasan Bey tarafından kendisine verilen casusluk görevini yerine getirmek için yola koyulmuştu. Aslında bu görevden pek hoşnut değildi. Bir yandan gülerken diğer yandan ağlamaktaydı. Yolda kendisini gören biri ona neden ağladığını sormuştu. O da, "Ben böyle bir yaşam istememiştim, ölüme gidiyorum çaresi yok." demişti. Adam, "Takdir-i ilahî gelince sonu ölüm ve topraktır. Ne korkuyorsun, neden endişe ediyorsun?" şeklinde cevap vermişti. Ali Bey'in karargâhına ulaşan Semensa yakalandı ve casus olduğu anlaşıldı. Semensa, "Acıyın bana yazık etmeyin, yaşamdan ve gençliğimden ümidim kalmadı artık." diyerek sızlandı. Onu Ali Bey'in huzuruna çıkardılar ve gizlediği sırları anlatırsa kendisine bir zarar vermeyeceklerini

⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi edinmek için bkz. John E. Woods, *300 Yıllık Türk İmparatorluğu Akkoyunlular*, Çev. Sibel Özbudun (İstanbul: Milliyet Yayınları, 1993).

¹⁰ Türk ve İslam kaynaklarından başka Rus membarları dahi bu bilgileri doğrulamaktadır. Söz konusu yıllarda Anadolu'dan geçen Rus seyyah Afanasiy Nikitin şu kısa kayıtları düşmüştür: "Uzun Hasan Beg her tarafı ele geçirerek Cihanşah Mirza'yı öldürdü". Bkz. Afanasiy Nikitin, *Üç Deniz Ötesine Seyahat*, Haz. Serkan Acar (Ankara: TTK, 2019), 25.

¹¹ Venedik'ten gelen elçilerden biri Giosafat Barbaro idi. Onun seyahat notları günümüze ulaşmıştır. Tercümesi ve İtalyanca orijinal metin için bkz. Ayzer Güler, "Giosafat Barbaro Seyahatnamesine göre XV. yüzyılda Rusya ve İran (Metin-İnceleme-Notlandırma)" (Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 2020).

¹² Seyyid Mir Ali b. Muzaffer (mahlas: Ma'âli), *Hünkârname*, Topkapı Sarayı Hazine Kütüphanesi No. 1417.

söylediler. Semensa onlara Hasan Bey'in elli bin silahlı adamı ile onu öldürmeyi amaçladığını bundan gafil olmamasını söyledi. Hasan Bey'in çok akıllı ve türlü hileler bildiğini, onun için uyanık olması gerektiğini belirtti. Ali Bey, er meydanından kaçılmayacağını gerektiğinde bu uğurda can vermekten sakınmayacağını belirterek "Ben Padişah'ın bir kuluyum onun yolunda canımı veririm. Adım Ali Bey'dir yolum yiğitliktir. Ona söyle, ormanı dışı aslansız sanmasın." dedi ve Semensa'ya casusmuş gibi davranmayıp hilat giydirerek yola revan ettiler. Bunun üzerine Ali Bey'in adamlarından Melikşah-ı Rumi adında biri her yere rahatlıkla girip çıkabileceğini, yaşlı genç herkesle konuşabileceğini söyledi. Ali Bey'in izniyle Semensa'nın peşinden Hasan Bey'in karargâhına giderek orada olup biteni öğrenmek için yola koyuldu.

Semensa rüzgâr gibi Hasan Bey'in karargâhına vardı. Geldiğini haber verdiler. Hasan Bey onu hemen yanına çağırttı ve neler olup bittiğini sordu. O da Ali Bey adında bir yiğidin silahlı elli bin adamı ile çarpışmaya hazır olduğunu, sağında kardeşi İskender Bey'in yer aldığını, yüz bin askerden bile korkmadıklarını söyledi. Hasan Bey, "Ali Bey gibi cesur bir yiğit nasıl olur da başka birine kulluk eder." dedi. Bunun üzerine üç alay askerin hazırlanmasını emretti. Onlara her taraftan saldırımlarını buyurdu. Sol cenahı Süleyman Bey'e, sağ cenahı Emire Bey'e verdi. Kendisi de merkezde durarak otuz bin kişilik bir kuvvetle harekete geçti ve Ali Bey'e bir gece baskını yapmaya karar verdi. Bu arada Melikşah-ı Rumi hazan yeli gibi dönmüş ve Hasan Bey'in karargâhında duyduklarını Ali Bey'e anlatmıştı. Ali Bey onların gündüz değil de gece savaşıyor galip gelmek istediklerini söyledi. Bu nedenle bütün çadırları söktürdü ve orayı terk etti ancak Hasan Bey'i aldatmak için de orada ateş yaktırdı. Hasan Bey gelip yakılmış ateşleri gördü ancak karargâhta hiç kimse kalmamıştı. Oyuna geldiğini anladı. Sabah olunca alemler çekildi ve savaş kösleri vuruldu. Akkoyunlularla Ali Bey kuvvetleri arasında büyük bir çarpışma meydana geldi. Ali Bey, İskender'e kuzeyden saldırmasını söyledi. Sağ cenahında Semsam adında biri solunda ise İskender bulunmaktaydı. Sabahtan akşama kadar süren savaşta her yer toz toprak içinde kalmış ve kana bulanmıştı. Savaşın sonunda Süleyman Bey öldürüldü, Hasan Bey de perişan bir şekilde çekilmek zorunda kaldı. Bu zafer sonucunda Ali Bey, Fatih Sultan Mehmed tarafından takdir edildi.

Padişah, Mahmud Paşa'ya sefer hazırlıklarına başlamasını emretti. Hazırlanan kuvvetler ile İstanbul'dan yola çıkıldı. Kırk gün sonra Kayseri taraflarına ulaştılar. Etrafında yeniçeriler, sağında Ahmet Bey'in komutasında mertlikleriyle ünlü Rum alayı, solunda ise Yunan alayı ile, yaşlı ama çok savaş görmüş, tecrübeli İshak Paşa bulunmaktaydı. Toplanan bu ordunun tamamı, 100.000'i kâfirlerden olmak üzere güya 600.000 kişiden oluşmaktaydı. Bu sayıların mübalağalı olduğu kesindir.

Hasan Bey sonunda her şeyin kendisi için iyi olacağını düşünüyordu. Ancak "Bu duruma Kızıl Ahmet yüzünden düştüm ve huzurum kalmadı. Yusuf (oğlu) ne durumda hiçbir bilgi yok. Ölü mü, diri mi bilmiyorum. Ölmüş ise artık bu dünyadan bir beklentim kalmaz." demişti. Savaşacak durumda olmadığından Semensa'yı tekrar Fatih'in ordugâhına gönderip olup biten hakkında kendisini bilgilendirmesini için istedi. Semensa, "Emirime bağlıyım, yolunda canım feda olsun." diyerek yola koyuldu. Gece kimsenin haberi olmadan içeri girebileceğini düşündü. Ne gece uykusu ne de gündüz huzuru kalmıştı. On günde Fatih'in karargâhına ulaştı. Herhangi bir bilgi alabilmek için herkesle konuşmaya çalıştı. Bu sıralarda Melikşah-ı Rumi de oralarda dolaşmaktaydı. Bir gençten, askerlerden olmayan yabancı birinin ortalarda dolaştığını duydu. Bunun sürekli farklı bir görünümde karşılına çıkan Semensa olduğunu anladı. Onu yakaladı. Eğer Hasan Bey hakkında doğru bilgi verirse kendisine dokunulmayacağını, bir zarar vermeyeceklerini ama bunun aksini yapacak olursa sonunun idam olacağını söyledi. Hemen Padişah'ın huzuruna çıkarıldı. Semensa kendisi için ölümden başka bir kurtuluş yolu kalmadığını düşündü. Günahsız olduğunu söyledi, kanını dökmemeleri için Padişah'tan aman diledi. Ona herhangi bir zarar verilmeyeceği taahhüt edildi ve Hasan Bey'in uzakta mı, yakında mı olduğu, neler planladığı, onu buraya ne amaçla gönderdiği soruldu. Doğru bilgi vermesi hâlinde canının bağışlanacağı söylendi. Bunun üzerine Semensa, Hasan Bey'in ordusunun Aladağ civarında olduğunu, bulunduğu yere ne kadar sürede ulaşabileceklerini anlattı. Hasan

Bey'in, oğlu Yusuf'tan hiçbir haber alamadığını, onun hayatından endişe duyduğunu, üzüntüsünden bir an bile gözüne uyku girmediğini söyledi. Kendisinin buraya on günde geldiğini ordunun bu mesafeyi ancak bir ayda alabileceğini belirtti. Hasan Bey'in kendisini buraya Padişah'ın niyetinin barıştan yana mı yoksa savaştan yana mı olduğunu öğrenmesi için gönderdiğini, barıştan yana değilse ona bir gece baskını yapmayı düşündüğünü açıkladı. Yalan söylemediğini, doğru konuştuğunu belirtti. Padişah onun bu anlattıklarından hoşnut oldu, canını bağışladı ve ona hilat vererek yoluna gidebileceğini söyledi. Semensa yaydan fırlayan bir ok gibi oradan ayrıldı. Bir kuş gibi rüzgâra karşı yola koyuldu. Altı günde Hasan Bey'in karargâhına ulaştı. Onun gelişi ile ordugâhta bağrıışmalar ve bir hareketlilik meydana geldi. Çadırında oturmakta olan Hasan Bey bunların nedenini sorunca ona Semensa'nın kan ter içinde döndüğünü söylediler. Hasan Bey yerinden kalktı ve onu hemen getirmelerini emretti. Semensa huzura çıkarıldı. Hasan Bey Padişah'ın ne durumunda olduğunu, ordugâhında neler olup bittiğini birer birer anlatmasını söyledi. Semensa Padişah'ın ordugâhına gece karanlıkta vardığını ancak Melikşah-ı Rumî'nin onu hemen tanıdığını ve kendisini huzura çıkardıklarını ifade etti. Bu durumda bildiklerini anlatmak zorunda kaldığını bunun üzerine de Padişah'ın onun canını bağışlayıp hilat vererek dönmesine izin verdiğini anlattı. Padişah'ın büyük bir ordu ile savaşa hazırlandığını, dokuz yüz kölesiyle sekiz yüz araba erzak ve yüz araba şeker getirmiş olan Mısır elçisinin yanında yer aldığını ve Padişah'ın has bir kişisi olduğunu anlattı. Ayrıca Padişah'ın da barışa niyetli olmadığını belirtti.

Hasan Bey artık oturup beklemenin bir yararı olmayacağını, bu işin sonunun Allah'ın takdirine kaldığını söyledi. "Eğer ben Padişah'ın eline düşersem bunu Tanrı'nın rızası olarak kabul edeceğim. Oturmanın yararı yok ancak kaçarsam da hata olur, görelim bakalım bu maceranın sonu ne olacak..." dedi.

Bu arada Padişah da Hasan Bey'e karşı ordu hazırlıkları ile meşguldü. Şehzade Bayezid'e, vali bulunduğu Harşene'den (Amasya) 10.000 öküz arabası ve 1.000 top arabası getirmesini emretti. Bunlar Tokat yolu ile Sivas'a getirildi. Toplar Karahisar (Şebn Karahisar veya Şarkî Karahisar) önlerine yerleştirildi ve kale kuşatıldı. Kalenin kumandanı olan Dârâ şehrin anahtarlarını Fatih'e göndererek kaleyi ona teslim etti. Kaledeki kâfirler kılıçtan geçirildi ancak Müslümanlara dokunulmadı. Dârâ'ya bu itaatinden dolayı 100.000 akçelik bir tımar ve altın sancak ihsan edildi. Karahisar'ın teslimi sırasında kalede bulunduğu anlaşılan Uzun Hasan'ın kardeşi Cihangir'in oğlu kaçmaya kalkışırken Muzaffer adında biri tarafından yakalandı ve Padişah'ın huzuruna çıkarıldı. Bu kişi kendisinin Uzun Hasan'ın kardeşinin oğlu Ferruh Cemal olduğunu itiraf etmesi üzerine serbest bırakıldı. Muzaffer de mükâfatlandırıldı.

Fatih, Mahmud Paşa'dan ordunun harekâtı hakkında ne gibi tedbirler alınması gerektiği ile ilgili görüşlerini sordu. Mahmud Paşa bu konuda bir görüş belirtmekten kaçındı. Padişahın emriyle Fırat Nehri üzerine bir köprü inşasına karar verildi. Bunlar yapılırken olup bitenden haberdar olan Hasan Bey 60.000 askerle Fırat'a doğru ilerlemeye başladı. Semensa'yı da yeniden bu gelişmeler hakkında bilgi toplaması için Padişah'ın ordugâhına yolladı. Semensa ordugâha vardı ancak Melikşah-ı Rumî onu yine tanıdı. Ona, "Sen böyle tebdil-i kıyafetle yine burada ne arıyorsun? Padişah'ın hışmından, canından olmaktan hiç mi korkmuyorsun? dedi. Semensa, tanrı rızası için aman diledi. Onu hemen Padişah'ın huzuruna çıkardılar. Yeri öptü ve Padişah'tan aman diledi. Padişah ona Hasan Bey'in ne durumda olduğunu, yaptığı hazırlıklar hakkında bilgi vermesini emretti. Eğer konuşmazsa onu herkese ibret olacak biçimde öldüreceğini söyledi. Bunun üzerine Semensa, Hasan Bey'in 100.000 kişilik bir ordu ile onu Fırat'ın karşı tarafında beklediğini, bir gece baskını yapmayı planladığını söyledi. Canı bu kez de bağışlanan Semensa kendisine verilen hilatle, yaşadığı sürece Padişah'ın bir kulu olacağını söyleyerek, oradan hemen ayrıldı. Bunun üzerine, Davud, Ömer ve Murad Beyler 50.000 kişilik bir kuvvet ile harekete geçtiler. Uzun Hasan tarafında da Halil, Hurşid ve Uzun Hasan'ın oğlu Uğurlu Mehmed Beyler kumandasında 60.000 kişilik bir kuvvet bunlara karşı harekete geçti. İki ordu arasında meydana gelen çarpışmada Rumeli Beylerbeyi Has Murad Paşa altı kez atından düştü ve her defasında savaşa devam etti ancak yedincide şehit oldu. Anadolu Beylerbeyi Davud

Bey de kahramanca çarpışmasına rağmen ağır yaralandı. Turahanoğlu Ömer Bey de Hurşid Bey tarafından yakalandı. Daha sonra Mihaloğlu Ali Bey'in kardeşi İskender Bey de esir düştü. Bu olaydan sonra Mahmud Paşa 300.000 kişilik bir kuvvetle, sağda Ali Bey, solda İskender Bey olmak üzere Uğurlu Mehmed'in komutasındaki 60.000 kişilik orduya karşı savaştı. Bu çarpışmada Uğurlu Mehmed ve Hurşid kaçtı. Onların bu davranışı Halil'in hiç hoşuna gitmedi, onlara serzenişte bulundu. Savaşın sonunda Mahmud Paşa'nın eline birçok ganimet geçti. Fatih de onu bu başarısından dolayı takdir etti. Fatih 30.000 kişilik bir ordu ile Fırat'ı geçti. Karşısında Uzun Hasan'ın 100.000 kişilik ordusu beklemekte idi. Fatih'in solunda Şehzade Mustafa, sağında Şehzade Bayezid ve Ali Bey (Mihaloğlu) bulunmaktaydı. Bayezid, arkasında Ali Bey olduğu hâlde hücum için babasından izin istedi ve savaşa başladı. Meydana gelen çarpışmada Maksud ile Zeynel esir düştüler. Şehzade Mustafa da İsfendiyaroğlu Kızıl Ahmed'i yakaladı. Ancak bu arada Pir Ahmed Bey kaçmayı başardı. 300 adamlı savaşa katılan Ali ve İskender beyler de Halil ve Hurşid beylere karşı savaştılar. Uzun Hasan'ın en büyük oğlu olan Halil Bey öldürüldü, onun amcasının oğlu Hurşid Bey esir edildi. Bu kanlı muharebenin sonunda Hasan Bey yenildi ve zafer Osmanlıların oldu. Sonsuz ganimet ele geçirildi. Fatih ele geçirilen esirleri ne yapacağını Mahmud Paşa'dan sordu. O da "Ele geçirilen düşman öldürülmelidir, çünkü onlardan iyilik beklenmez." dedi. Fatih, huzuruna çıkarılan esirlerden Maksud'a Uzun Hasan'ın oğlu olduğu için, "Sen Bayezid'in kardeşi sayılırsın." diyerek hoşgörülü davrandı ve onu serbest bıraktı. Fatih bu arada Zeynel'i teselli etmek istediye de o artık yaşamın kendisi için bir anlam taşımadığını söyledi. Daha sonra Fatih, Kızıl Ahmed, Yakuboğlu, Halil ve Hurşid'in yetmiş emiriyle birlikte idam edilmek üzere cellada teslim edilmelerini, içlerinden bazılarının ise daha önce yakıp yıktıkları Tokat şehrine gönderilmelerini emretti. Bu arada Hasan Bey atını ve elbiselerini değiştirerek kaçmıştı. Fatih ondan haber getirecek olana emirlik vereceğini ilan etti. Ali ve İskender Beyler 100.000 kişilik bir ordu ile Hasan Bey'in ordugâhına gidiler. Burada yalnızca zincire vurulmuş bir şekilde Ömer Bey'i (Turahanoğlu) buldular ve kurtarıp Fatih'in huzuruna getirdiler. Hasan Bey ise ele geçirilemedi. Bu büyük zafer sonrasında Fatih, Fırat kenarında otağını kurdurdu. Padişah'a herkesin boyun eğmesi gerektiğini yazdırıp bunun her tarafa ulaştırılmasını emretti. Halil, Zeynel, Yakuboğlu ve Kızıl Ahmed'in başlarını mızrakların ucuna taktırdı, arkasından İstanbul'a döndü. Bundan sonra Uzun Hasan'ın ne durumda olduğunu öğrenmesi için Melikşah-ı Rumi'yi onun peşinden gönderdi. Şam'a giden Melikşah-ı Rumi Uzun Hasan'ın Arap topraklarında Fırat Nehri kenarında bulunduğunu ve İhsan Bey'in aracılığıyla, servetinin yarısını askerlerine dağıttığını öğrendi. Uzun Hasan'ın herhangi bir hareketine rastlamadı. Bu durumdan kuşkulananak bilgi vermek üzere Padişah'ın yanına döndü.

100.000 kişilik kuvveti yenilgiye uğratılmış olan Uzun Hasan çok üzgün durumdaydı. Vefasız Kızıl Ahmed (İsfendiyaroğlu) yüzünden oğlu Zeynel'i kaybettiğini düşünmekte, yeğeni Ferruh Cemal'in başlarına neler geldiğini bilmemekteydi. Sonunda barış yapmak, Ferruh Cemal, Hurşid ve Zeynel'i kurtarmak için Fatih'e bir elçi göndermeye karar verdi. Fatih, Uzun Hasan ile bir daha Osmanlı topraklarına saldırmaması ve Karahisar'ı bırakması koşuluyla barış yaptı.

Bundan sonra, bütün bu süreç içerisinde istemeyerek de olsa casusluk yapmak zorunda kalmış olan Semensa hakkında herhangi bir malûmata rastlamamaktayız. Nereye gittiği veya nasıl öldüğüne dair bir bilgi yer almamaktadır. Belki de sürekli öldürülme korkusuyla sürdürdüğü hayatının bu sıkıntılı döneminin sona ermesiyle özlemini çektiği huzurlu bir hayata kavuşmuştur.

Sonuç

Casuslar kendi istekleriyle ya da zorunlu olarak görev yapabilirler. Ayrıca çıkar sağlamak, maddi kazanç elde etmek veya millî duygularla maceraya atılabilirler. Bunlar her hâlükârda savaşların gizli kahramanlarıdır. Birkaç istisna dışında hiçbirinin adı, sanı veya sonlarının ne olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Devleti uğruna casusluk yapmış olanlar

genellikle saygıyla anılırlar. Maddi çıkar sağlamak için bu işi yapanların hırslarına, doyumsuzluklarına şaşırılmamalıdır. Çünkü zikredilen insanların hırsları yaşama arzularının üzerindedir. Sonuç olarak, makalemize konu olan Semensa gibi casusların pek çoğu bir sır dünyası içinde kaybolup gitmeler de haklarında kaleme alınan eserler tarihi olayların aydınlatılması bakımından önemlidir. Hâl böyle iken, Osmanlı-Akkoyunlu mücadelesi ve hassaten Otlukbeli Savaşı bağlamında Semensa hakkındaki bilgilerin tarihçiler tarafından işlenip değerlendirilmesi gerekir. XV. yüzyıl Türk tarihinin birinci el Farsça kaynağı olan bu eser ise Zeki Velidi Togan hariç maalesef kimsenin ilgisini çekmemiştir.

Kaynakça

- Afanasiy Nikitin. *Üç Deniz Ötesine Seyahat*. Haz. Serkan Acar. Ankara: TTK, 2019.
- Güler, Ayzer. “Giosafat Barbaro Seyahatnamesine göre XV. yüzyılda Rusya ve İran (Metin-İnceleme-Notlandırma)” Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 2020.
- İnalçık, Halil. *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2021.
- Karlıklık, Şaziye. *Emine Adalet Kara Kâküllü Kız*. İstanbul: Doğan Kitap, 2020.
- Seyyid Mir Ali b. Muzaffer (Ma’âlî), *Hünkârname*, Topkapı Sarayı Hazine Kütüphanesi No. 1417.
- Togan, Zeki Velidi, “Büyük Türk Hükümdarı Şahruh”, *Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Dergisi* III (1949): 520-538.
- Woods, John E. *300 Yıllık Türk İmparatorluğu Akkoyunlular*. Çev. Sibel Özbudun. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1993.

Summary

The effort to dominate and dominate the countries has led to many wars. They developed various weapons and they tried to destroy what they saw as enemies. However, weapons were not always enough in wars. It was necessary to know what kind of preparations the other party made, what their weapons and military power were. If these are known, you will know what to do and take measures accordingly, so you will have the chance to prevail in your moves. Obtaining such confidential information without permission would naturally be very difficult. It is just as important to try to obtain information that is kept confidential by the other party, as well as to prevent your confidential information from falling into the hands of others. Nobody wants to lose what they have while trying to come out profitable. So it is necessary for you to provide environments where your information would be safe and there had to be personnel who could carry out these works. How would they provide them? Private schools have been established for this need and the necessary personnel have been provided.

The importance of women among spies cannot be denied either. Men's weakness has given them significant advantages in doing their job. Women's foreign language skills have also been a positive factor in doing their job. These include Mata Hari, Krystina Skarberk, Marthe Richard, and Elizabeth Bentley. By the way, it would not be fair not to mention the name Emine Adalet, the very famous first Turkish woman spy. Turkish Mata Hari. The first female spy of the Turkish National Intelligence, who provided Turkish Government invaluable information to stay out of World War II. She was a belly dancer and his reputation spread all over the world. She danced in front of Hitler and he was amazed. She could enter places that nobody could. The Germans offered her to spy on their behalf, but she refused. Her love for homeland led her to spy on behalf of her country. This worthy woman quietly passed away in 1985. The

technological development of the Christian countries has given them a great advantage in their espionage activities. Today, espionage is done on behalf of the government, a company or an independent spying network. We use the word spy from the Arabic verb JASSA (جسس), which means researched, asked.

Spies played an important role in winning wars. Some of them voluntarily attempted to obtain financial benefits for themselves, others for the sake of their country, or perhaps as a result of unconscious circumstances. In this case, there were also those who spied on both sides. Semensa, which is our subject, is among those who spied on both sides. It is easy to understand those who spied for their homeland, but others are a bit difficult to understand. Is it worth this way of life, whose outcome is uncertain and each moment is a separate stress, whether it is seat, money, or whatever they aim? After all, there is also being caught and imprisoned or killed. As a matter of fact, many of them were killed during this process. We have no information about the names and endings of any of them except famous spies in the XIX th and XX th centuries. After getting into this job, everything remained behind a veil of secret. However, in the old times when the conditions were much more difficult, it is not seen that those who attempted this work were very willing. For example, the period of the spy Semensa we discussed in our article is XVth century. It was out of the question that someone whose ruler had commissioned him to be a spy would oppose it. Semensa was forced to spy by Uzun Hasan during the Otlukbeli war between Mehmet the Conqueror and Uzun Hasan, the ruler of Akkoyunlu. As for the name Semensa; Since Uzun Hasan also took Iran and Azerbaijan under his sovereignty, the person he appointed as a spy had a Persian name. In Persian, if the suffixes 'sâ' or 'âsâ' come to the end of the word, it gives a meaning of similarity, so since semen is jasmine, it means similar to jasmine. Another meaning for Semensa is just, honest. He speaks Turkish and there is no information that he is Persian.